

La llegenda del bon comte de Barcelona

«**L**a llegenda del bon comte de Barcelona» la trobem a la Crònica de Bernat Desclot, una de les quatre grans cròniques de la literatura catalana medieval. No es tracta d'un esdeveniment històric, ja que no diu de quin comte es tracta ni en quina data es va produir, però serveix per justificar un fet que sí que n'és, d'històric: la senyoria dels comtes reis* catalans sobre la Provença, regió situada al sud-est de la França actual.

La llegenda explica, i no ha de ser pas mentida, com i de quina manera el bon comte de Barcelona va adquirir drets de senyoria sobre les terres de la Provença.

En aquell temps, l'emperador d'Alemanya s'havia casat amb la filla del rei de Bohèmia. Tot

i els seus pocs anys, la nova emperadriu va sorprendre tothom pel seu capteniment* cortès*, per la prudència de les seves opinions i per la seva bellesa. Heu de saber que, no se sap si per l'aire pur, per la frescor de l'aigua o per la tebior del sol, d'aquelles terres alemanyes surten les dones més boniques del món, les de pell més fina i blanca, les de cabells més daurats, les de rostre més agradable, les de formes més ben proporcionades. La jove emperadriu no tan sols tenia bojament enamorat l'emperador, sinó que era envejada i imitada per totes les dames i secretament desitjada per tots els cavallers.

La jove emperadriu, però, s'hauria sentit molt sola en una cort forana*, allunyada dels seus parents i amics, si no hagués estat per la companyia que li feia un joglaret* que s'havia endut de la cort del seu pare, que l'entretenia amb cançons, acudits i tafaneries, i la cordialitat i la simpatia que va trobar en un dels cavallers del seu espòs. Aquest cavaller, sense proposar-s'ho, va saber guanyar-se l'afecte i l'admiració de la jove emperadriu, a qui els ulls se n'hi anaven al darrere quan el veia

entrenar al pati d'armes o cavalcar amb els seus companys, que li reia totes les gràcies i que escoltava, embadalida, les seves històries.

Aquella era una relació del tot honesta, sense una engruna* de malícia, però no ho van entendre d'aquesta manera uns cavallers que havien sorprès les seves mirades de complicitat, els seus gestos d'afecte.

—Això fa pudor de socarrim* —va fer, maliciós, l'anomenat Odoric, que era un dels grans senyors d'aquelles terres.

—No seríem lleials amb el nostre senyor, l'emperador, si, havent vist el que hem vist, calléssim —va dir l'altre, anomenat Gilbert.

—Si l'amor és cec, el nostre deure és fer obrir els ulls a l'emperador, fer-li veure el que està passant davant dels seus nassos.

—I, ben segur, sabrà recompensar-nos amb escriure la lleialtat que li demostrem.

D'aquesta manera, com dues serps deleroses* d'inocular el seu verí, els dos cavallers van anar a trobar l'emperador i li van parlar d'aquesta manera:

—Senyor —va dir-li l'anomenat Odoric—, més m'estimaria que m'haguessin sortit llagues a la llengua que haver de dir-vos el que us hem de dir.

—No és la malvolença* —va dir l'altre, Gilbert—, sinó la lleialtat, el que ens mou a parlar.

—La veritat és una espasa esmolada que ens fa forts davant els nostres enemics...

—De vegades, però, aquesta espasa ens pot ferir.

—Vinga —els va apressar l'emperador, que entre les seves moltes virtuts no s'hi podia comptar la paciència—, ja n'hi ha prou, de romanços, aneu al gra.

—És ben cert, senyor, que l'amor és cec. D'altra manera us hauríeu adonat de la indecorosa conducta de la vostra esposa.

—Què voleu dir? —va exclamar, malgeniüt, l'emperador.

—Tota la cort és testimoni de la deferència amb què tracta l'emperadriu aquest jove cavaller.

—No els heu vist —va dir Odoric— com es miren l'un a l'altra, com busquen ocasions per

defugir tercers i com, amb qualsevol excusa, es prenen de les mans?

—Això que insinueu és molt greu —els va prevenir l'emperador—. N'esteu segurs, de les vostres acusacions?

—Estem segurs, senyor —va fer Odoric—, d'allò que han vist els nostres ulls. No podríem posar la mà al foc* sobre si la cosa ha anat a més, però tampoc no la hi posaríem per sostenir el contrari.

—Prevenint-vos, senyor —va fer Gilbert—, nosaltres pensem que ja hem complert el nostre deure. El nostre consell és que obriu ben bé els ulls, que, sense desvetllar cap recel, observeu el comportament de la vostra jove esposa i que vos mateix en tragueu les conclusions.

Aquell dia, l'emperador no va voler escoltar més els dos cavallers malparladors i, ple d'ira, els va foragitar de males maneres.

Si bé el noble cor de l'emperador havia rebutjat les enraonies* dels envejosos, la malícia és una llavor resistent que arrela en la terra menys abonada i fins i tot en els pedregars. L'emperador no ho sospitava, però les falses acusacions d'Odoric i de

Gilbert havien minat la confiança que tenia en la seva esposa, i el que abans li havien semblat jocs innocents ara se li apareixien com a indicis de la seva traïdoria.

La gelosia és el pitjor dels càncers. S'instal·la al cor dels amants i es nodreix del mateix amor i, com més gran és aquest amor, més fort es fa el mal que el destrueix. L'emperador, que ja no podia viure amb aquell neguit, va tornar a cridar els dos cavallers i els va dir:

—Les acusacions que va fer contra l'emperadriu, les manteniui?

Els dos cavallers van restar muts, amb els caps baixos, tement que l'emperador els fes objecte de la seva indignació.

—Quan havíeu d'haver callat —els va increpar agrament—, va parlar, i ara que heu de parlar, calleu.

—Si vam parlar, senyor, va ser per fer-vos obrir els ulls —va respondre Odoric.

—Fer-me obrir els ulls a què?

—A allò que tota la cort sap i que per deslleialtat, temor o prudència, calla —va fer Gilbert.

—I què és això que tothom sap i l'emperador ignora?

—Que l'emperadriu i aquest jove cavaller són amants.

Hi ha moltes maneres de morir i aquella que ens permet continuar respirant no és la menys cruel! L'emperador, aquell a qui tots estimaven, havia mort, i aquell que ple d'ira anava a veure l'emperadriu era ja un altre home. Aquell transformat emperador, descortès, colèric i brutal va entrar a les habitacions de l'emperadriu i va fer fora amb crits, insults i empentes les seves cambres.

L'emperadriu va quedar corglaçada*, sense saber reconèixer el seu espòs.

—Ja sabeu —va preguntar-li ple de rancúnia— què és el que es diu a la cort?

—Quines noves hi ha —va preguntar, candorosa, l'emperadriu—, que us han alterat l'ànim d'aquesta manera?

—Uns cavallers lleials m'han informat de les vostres relacions amb aquest jovençà que sempre us acompanya, m'han dit que sou amants —va escopir.

L'emperadriu s'hauria estimat més assabentar-se que l'exèrcit imperial havia estat derrotat, que un incendi havia cremat el palau, que tots els seus vestits havien estat devorats per les arnes, que havia mort el seu pare.

—Què dieu? —va fer sense donar crèdit a allò que sentia.

—Dic que m'han dit que sou l'amant d'aquest cavaller.

—I vós us ho heu cregut? —encara va demanar ella.

—He sorprès les vostres mirades entendrides i les vostres manyagues en l'ombra.

—Em fan tant de mal —va lamentar-se l'emperadriu— les vostres paraules! No tant pel que tenen d'injurioses, sinó perquè evidencien que ja no m'estimeu. Si de veritat m'estiméssiu, sentiríeu clar i diàfan el meu amor per vós i, encara que em veiéssiu en braços d'un altre home, abans creuríeu el vostre cor que els vostres ulls.

—Què n'heu de dir? —li va preguntar l'emperador—. Tenen raó els qui us acusen?

L'emperadriu va abaixar els ulls i va restar en silenci.

—No voleu defensar-vos?

—Vós, que heu escoltat les infàmies dels envejosos i us les heu cregudes, podríeu escoltar la meva defensa? Quina mena de jutge sou, que inicieu la vista* després d'haver pres partit*?

L'emperador, que es resistia a creure en la culpabilitat de la seva esposa, va pensar a interrogar el jove cavaller. Però mentre feia cridar el capità de la guàrdia i li ordenava que amb tota discreció anessin a buscar-lo, l'emperadriu li feia portar un missatge per una persona de confiança en què l'assabentava de tot el que havia passat i li manava que marxés sense tardança i que, passés el que passés, no tornés a aquelles terres fins que ella no li ho comunicés.

El jove cavaller, tot i que el cor li demanava de restar per defensar l'emperadriu, no va poder fer una altra cosa que obeir aquelles ordres. La precipitada partença, però, va donar peu als maldients*, que la interpretaven com una deslleial fugida.

La mala fortuna va voler, encara, rabejar-se en la sort de l'emperadriu. El bitllet* que havia escrit al cavaller va ser trobat entre els seus papers pel capità que l'havia anat a cercar i, conscient del valor d'aquella prova, el va portar a l'emperador. Aquelles poques ratlles, escrites amb la més absoluta ingenuïtat, van confirmar l'emperador en les seves sospites.

La infidelitat a l'emperador és un crim de lesa majestat* i, com a tal, els reus* han de morir cremats a la foguera. L'emperador va confiar la seva esposa a un convent de monges clarisses i va fer publicar que si, en el termini d'un any, cap cavaller no s'havia presentat a defensar en un judici de Déu* la innocència de l'emperadriu, aquesta seria cremada viva.

Abandonada per tots aquells que abans l'havien festejada, l'emperadriu va encarregar al joglaret que recorregués totes les corts europees a la recerca de dos cavallers que s'avinguessin a defensar la seva innocència. Ja gairebé havia acabat el termini, sense haver-ne trobat cap, que el joglaret va arribar al palau de Valldaura, on s'estava el bon comte de Barcelona, i li va explicar la història fil per randa.

—Aquests cavallers que han acusat l'emperadriu —va voler saber el bon comte— són homes d'honor?

—Ho són, senyor —va haver de reconèixer el joglaret—, dels més honrats de l'imperi.

—I de l'emperadriu, què me'n pots dir?

—Que és una dona honesta —va respondre, sense dubtar-ne, el joglaret.

—Les acusacions que se li fan són, doncs, falses.

—M'hi jugaria el cap.

Amb això, el bon comte de Barcelona ja en va tenir prou. Tot el que calia fer, a partir d'aquell moment, era organitzar el viatge a Alemanya i trobar un cavaller que volgués acompanyar-lo per tal d'emprendre plegats la defensa de la causa de l'emperadriu. Aquells dies, s'estava al palau de Valldaura un cavaller de la Provença, Bernat de Rocabruna, un jove cap verd* que havia estat desterrat del seu país sota la sospita d'haver participat en un complot contra el senescal de l'emperador. Aquest Bernat de Rocabruna es va oferir immediatament

a acompanyar el bon comte en la seva aventura i aquest, sense conèixer-lo gaire, colpit tan sols pel seu bon ànim, el va acceptar com a company d'armes.

Els prohoms* del comte van mirar de dissuadir-lo de l'arrauxada* decisió que havia pres, argumentant que aquelles terres, veïnes dels infidels, estaven necessitades de defensa, que tenia obligacions amb les seves gents i que hauria de suportar Déu sap quins perills, però com més li parlaven més el reforçaven en la seva decisió. Quan van veure que no es faria enrere van proposar-li que, si més no, l'acompanyessin cent cavallers que li servissin d'escorta.

—Digueu-me on heu llegit —va dir-los el comte— que els cavallers viatgin amb escorta. Bernat de Rocabruna i jo farem tots sols el viatge, acompanyats, a tot estirar, de deu escuders* que ens serveixin.

El comte i Bernat de Rocabruna van emprendre el camí. Hi havia molts cavallers de la seva cort que es delien per acompanyar-los, però les seves ordres havien estat estrictes i no els quedava altre remei que acatar-les*. El comte i el cavaller van fer

les seves jornades i van arribar a la ciutat de Colònia, on s'havia establert la cort imperial. Tot seguit, van presentar-se davant l'emperador i, segons exigia el protocol*, es van agenollar i van esperar que els donés permís per parlar.

—Digueu-me, nobles cavallers —els va dir l'emperador—, què us ha fet comparèixer davant meu?

—El meu company i jo —va fer el bon comte— hem sentit a dir que la vostra esposa, l'emperadriu, ha estat acusada d'adulteri, la qual cosa és una gran infàmia, ja que una dona de la seva categoria mai no podria caure en una falta d'aquesta mena. És per aquesta raó que compareixem davant vostre, per demanar-vos que citeu els acusadors i els commineu que es desdiguin públicament de les calúmnies* que han aixecat i que retornin a l'emperadriu l'honra que li han pres.

L'emperador, que des que havia sentenciat l'emperadriu vivia en la més profunda melangia, no podia amagar l'alegria que la compareixença dels camps* li procurava. Va fer-los aixecar, els

va abraçar fraternalment i els va preguntar qui eren i d'on venien. El bon comte, però, es va estimar més no donar-se a conèixer i va respondre:

—Som cavallers, homes d'honor i vassalls vostres, i amb això ja n'hi ha prou.

Aleshores l'emperador va fer venir els dos acusadors, els va preguntar si mantenien les acusacions i els acusadors van assentir.

—Mentiu —els va dir el comte, sense poder contenir la ira.

—No mentim —va fer l'anomenat Odoric—, i nosaltres, que hem estat testimonis dels fets que sostenim, podem parlar amb més coneixement de causa que vosaltres, que sou estrangers, que no heu vist mai l'emperadriu i que no se sap per quina estranya extravagància n'empreneu la defensa.

—Vosaltres parleu per parlar —els va retreure el bon comte—, espieu els altres, escampeu calúmnies, us feu ressò d'enraonies, i tot això és més propi de bugaderes* que de cavallers fets i drets. Per culpa de la vostra mirada plena de malícia i de les vostres retorçades intencions, una dona pot ser cremada viva, i això, jo no ho puc permetre.

Dit això, el bon comte va demanar a l'emperador que el deixés entrevistar-se amb l'emperadriu, per tal que aquesta li confirmés de viva veu el que el cor ja li deia, cosa a la qual l'emperador va accedir encantat.

—Senyora —va dir el comte, clavant un genoll al terra davant l'emperadriu—, vull que sapiguen que he vingut de molt lluny, amb un company d'armes, per tal de defensar el vostre honor i que res que em pugueu dir o que em digui qualsevol altre farà que desisteixi d'aquest propòsit. Voldria, però, sentir dels vostres llavis, si és cert o no, això que es diu de vós.

—Qui sou? —va voler saber l'emperadriu.

—M'havia proposat mantenir amagada la meva identitat —li va confiar el bon comte—, però si em prometeu guardar el secret us confessaré que sóc el comte de Barcelona.

—El comte de Barcelona! —va fer admirada l'emperadriu—. He sentit parlar molt de vós, de la vostra terra i de la lluita que sosteniu contra els infidels. Us diré el que voleu saber: és cert que hi havia un jove cavaller a la cort que, per la seva bellesa,

per les seves bones maneres, per la seva gentilesa, em tenia el cor robat, però també és cert que van ser l'enveja i la malícia que van fer veure el que no era.

—Senyora —va fer el bon comte, seguint els costums cavallerescos—, si em donéssiu una penyora, jo em podria considerar el vostre cavaller i lluitar amb qui ha gosat acusar-vos, en defensa del vostre honor.

L'emperadriu, aleshores, es va treure un anell molt valuós que duia, d'or i de brillants, i l'hi va lliurar.

—Teniu això —li va dir— i demaneu-me el que vulgueu, perquè tot el que és meu us ho lliuraria de bon grat.

El bon comte se'n va tornar a veure l'emperador per tal de comunicar-li que estava decidit a defensar l'honor de l'emperadriu. Va haver-hi noves converses i vist que els acusadors no s'avenien a retirar les acusacions i que els defensors insistien en la voluntat de defensar l'emperadriu, va acordar-se que en un termini de set dies ambdues parts haurien d'enfrontar-se en una lliça* tancada

en batalla a tota ultrança* amb les armes que els defensors divisessin*.

El comte, com a cavaller més antic, va dir:

—Farem la batalla a cavall, que no d'una altra manera combaten els cavallers, amb les armes defensives que cadascú voldrà, i d'ofensives, una llança, una espasa de sis pams, una destreal i una daga.

La nit abans del dia de la batalla, el cavaller Bernat de Rocabrúna es va veure assaltat per tota mena de neguits, va començar de dir-se que res no li anava en l'honestat o en la deshonestat de l'emperadriu, que no era cosa seva si a l'imperi castigaven de forma tan severa la infidelitat i que, ben mirat, res no el lligava al bon comte de Barcelona. Així doncs, a les fosques, sense acomiadar-se de ningú, com un lladre que fuig, va arreplegar les seves coses, va muntar el cavall i va sortir corrents com si el diable se li endugués l'ànima.

L'endemà, en adonar-se de la fugida del seu company, el bon comte va comparèixer a la lliça, on ja tot el poble s'havia congregat, i plantant-se davant del cadafal* va fer saber a l'emperador quina era la situació.

—Si combatés jo tot sol contra els dos cavallers acusadors alhora —va proposar en veu alta, per tal que tothom el pogués sentir— no seria una lluita igualada, per la qual cosa proposo de combatre primer amb un d'ells i, en acabat, amb l'altre.

L'emperador va preguntar als acusadors si s'hi avenien. Els acusadors van parlar entre ells i van decidir que primer combatria Odoric, que era més fort i més destre* amb les armes, i que si aquest no se'n sortia prou bé, quan ja l'adversari estigués cansat, entraria Gilbert. I així va quedar acordat.

Tal com estava preceptuat*, l'emperador va enviar un herald* a la tenda dels acusadors per preguntar-los si es mantenien en la seva postura, i quan aquests van contestar que sí, que ho feien, va enviar-lo a la del defensor per si volia desdir-se'n. El bon comte va dir que no, que sostenia la innocència de l'emperadriu i que la sostindria mentre li quedés un alè de vida. Aleshores, l'emperador va fer sonar les trompetes i va enviar pregoners als quatre costats del camp que proclamaren que començava el gran judici*, i que tothom, sota pena de mort, havia de mantenir-se

en silenci i abstenir-se de fer qualsevol signe. Van ser avisats els cavallers i van comparèixer davant la llotja imperial. L'emperador els va preguntar:

—Esteu disposats a entrar en combat a tota ultrança?

Tots tres digueren que sí, que ho estaven.

—Manteniu, doncs, les vostres respectives postures?

I altre cop digueren que sí, que les mantienien.

Aleshores, cadascun d'ells va haver de jurar damunt dels Sants Evangelis* i de la relíquia* de santa Cecília que duia només les armes prèviament divisades i que no portava cap amulet ni havia estat subjecte o objecte de cap encanteri que pogués tòrcer la voluntat de Déu.

Va ser aleshores que, retornats cadascun al seu lloc, l'emperador va fer el senyal perquè comencés el duel*, i els cavallers picaren d'esperons* i arremeteren l'un contra l'altre.

La llança d'Odoric encertà el bell mig de l'escut del comte, però aquest aguantà ferm a la sella, i la llança, tot i que era gruixuda com un

braç, saltà per l'aire feta estelles. El comte, que era un hàbil justador, havia aprofitat el moment que el seu contrincant descuidava la defensa per colpejar ell, i la seva llança va anar a parar al mig del pit d'Odoric i travessà la gruixuda cuirassa, com un ganivet calent s'enfonsa en la mantega, fins que la punta va sortir per l'esquena i el cavaller, retuda ja la seva ànima*, va ser tret de la sella i llançat ben bé sis metres més enllà.

El bon comte de Barcelona es va dirigir cap al cadafal de l'emperador i li va dir que ja podia entrar el segon adversari, que ell estava en disposició de continuar el combat. L'emperador va fer que els heralds cridessin el cavaller Gilbert, però només el silenci va respondre a aquesta crida. Tothom estava amb l'ai al cor, sense poder apartar la mirada de la porta per on havia de sortir el cavaller. El cavall del comte giravoltava impacient, aixecant un núvol de pols, i els cops de les seves peülles era tot el que es podia sentir a la lliça. Dalt del cadafal, l'emperador xiuxiuejava amb l'un i amb l'altre i exigia que algú li expliqués les raons d'aquell retard injustificable.

La veritat és que el pobre Gilbert no les tenia totes. Havia vist com havien anat les coses, havia vist com aquell cavaller desconegut s'havia desempallegat del seu company en un dir Jesús*, i no estava disposat a córrer la mateixa sort.

—Heu de sortir —miraven d'encoratjar-lo els amics que l'havien anat a buscar—, ara no us podeu fer enrere.

—No, no vull —s'entossudia ell—, no vull.

—Com ens fareu quedar, als cavallers alemanys? —li retreien—. Què pensarà, aquest cavaller, de nosaltres?

—Que pensi el que vulgui.

Finalment, forçat pels seus amics, Gilbert va sortir a la lliça i, en veure que el bon comte cavalcava ja per ocupar la seva posició, li va cridar:

—Atureu-vos, cavaller. Veig el meu company Odoric, que era la flor de la cavalleria* d'aquestes terres, jeure a terra amb aquesta horrible asta que li surt del pit i se'm fa ben evident que, si la raó l'hagués acompanyat, ni vós ni cap altre cavaller en el món no l'hauria fet descavalcar. Així, doncs,

entenc que ens vam deixar guiar per falsos indicis i que vam errar en acusar l'emperadriu.

—És ben cert que va errar —va respondre-li el comte—, i és de justícia que pagueu a escot* amb el vostre company el vostre error.

El cavaller va deixar caure la llança i va dir:

—Segons els costums de la cavalleria, em sotmeto a la vostra misericòrdia. Si em voleu prendre la vida, feu-ho, és el vostre privilegi. No seria ajustat a dret, però, que jo gosés aixecar la mà contra vós després d'haver reconegut que la raó no m'assisteix.

—Admiro el vostre coratge —va fer aleshores el comte, frenant el cavall i abaixant la llança— i si la vida no us llevés amb ell, faria rodolar sobre l'arena aquest cap que va imaginar en una dama com l'emperadriu un crim tal. Pel que fa a mi, us perdono la vida.

Gilbert, aleshores, es va dirigir a l'emperador per tal d'implorar-li clemència, però aquest, sense voler escoltar-ne les raons, el va adreçar a l'emperadriu, atorgant-li a ella el poder sobre la seva vida o sobre la seva mort.

—La vostra malícia —va fer l'emperadriu, de manera que la poguéis sentir tothom—, que és la malícia dels homes, m'ha fet molt de mal. Els homes aneu darrere les dones com gossos en zel, afalagant-les i fent-los proposicions de tota mena, i si sou rebutjats en dieu pestes i les acuseu de fredes i de gates maules, i si accedeixen als vostres desitjos, les bescanteu* i dieu que el seu temperament és ardent, la seva voluntat voluble i la seva honestedat qüestionable; sou mesquins i rancuniosos, envejosos i cruels. Per què us creieu amb dret de jutjar-nos? Entreteniu-vos amb les vostres coses, la guerra, la política, els negocis, i deixeu-nos, a nosaltres, les dones, en pau.

Tots els homes presents, des de l'emperador fins a l'últim dels patges, van abaixar el cap avergonyits, tots s'adonaven que les paraules de l'emperadriu estaven carregades de raó i que els retrets que feia a l'indigne Gilbert els feia a tots i a cadascun d'ells.

—Aneu-vos-en lliurement —li va concedir l'emperadriu—, renuncio a prendre la revenja a la qual tinc dret, no puc castigar-vos per allò que és

natural en vós. Vivíu, doncs, sota el pes de la vergonya i no goseu mai més malparlar d'una dona.

Les festes que van seguir aquests esdeveniments no són per ser descrites. L'emperador, que havia renascut a la vida, i que tenia molt per fer-se perdonar, es va desprendre d'allò que tenia i que no tenia, i diuen que tothom va menjar i va beure el que va voler durant un mes sencer. Hi havia fonts que rajaven vi contínuament i d'altres, mel, i hi havia safates amb carns i amb aus finament guisades a lliure disposició de qui volgués prendre-les.

El bon comte, més amant de la brega* que de les festes, mentre tota la cort l'honorava, va partir sense acomiadar-se de ningú i va retornar a les seves terres. La precipitada marxa del cavaller va sobtar molt l'emperador.

—Aquest cavaller vostre —va retreure a l'emperadriu— ha estat molt descortès; nosaltres desvi-vint-nos per honorar-lo i ell se'n va sense dir ni ase ni bèstia. Això ens passa per fer-nos amb el primer qualsevol que passa!

—No sabeu què dieu! —va fer, ofesa, l'emperadriu—. A qui dieu que és un qualsevol? És que

sou tan ximple que no sabeu reconèixer un gran home quan el teniu davant dels nassos? Heu de saber que aquest cavaller a qui titlleu de qualsevol és el comte de Barcelona.

—El comte de Barcelona?

—El comte de Barcelona!

—Per l'amor de Déu, com he pogut ser tan beneit? —es va desesperar l'emperador—. He tingut el comte de Barcelona a casa meva i no l'he sabut tractar amb els honors que es mereix! Què deu haver pensat de nosaltres? Mireu, només podem fer una cosa, aneu a cercar-lo i demaneu-li que torni, que és l'emperador qui li ho implora.

L'emperadriu, acompanyada de cent cavallers i de cent donzelles, dels més nobles de l'imperi, va viatjar fins a Barcelona i, en presència de tota la cort, va caure de genolls davant del comte.

—Senyor —li va dir—, jo no m'aixecaré de terra fins que no em prometeu que em concedireu una gràcia* que us he de demanar.

—Aixequeu-vos, per Déu, senyora —li va pregar el comte—, no em feu això.

—De cap de les maneres. No m'aixecaré fins que no hagueu promès aquí, davant de tots els vostres vassalls, que em concedireu la gràcia.

—Us ho prometo —va fer el bon comte—, faré tot allò que vulgueu. Vós sou l'emperadriu i jo el vostre fidel vassall, maneü, doncs, i jo obeiré.

Només així, després que tota la cort va haver escoltat el compromís del comte, l'emperadriu va accedir a aixecar-se i li va dir:

—He de demanar-vos un favor que, si no me'l concedíssiü, em faríeu la dona més desgraciada del món.

—Demanéu —la va encoratjar el comte—, que com hi ha Déu que compliré el vostre desig.

—Vull que vingueu amb mi a Colònia, acompanyat dels vostres barons perquè puguin ser testimonis dels honors que us fa l'emperador i que acceptéu tot allò que ell voldrà concedir-vos.

Lligat per la paraula donada i pel sincer afecte que sentia per l'emperadriu, el bon comte de Barcelona va emprendre novament el camí d'Alemanya, en companyia, aquest cop, d'una nodrida

representació dels seus nobles. Un cop arribats a Colònia, es van presentar davant l'emperador.

—Em fa molt feliç que hagueu accedit a venir a veure'm —li va dir, sense permetre que vinclés el genoll*—. Cap home en el món no m'ha fet un servei tan gran com el que m'heu fet vós i, per això, voldria mostrar-vos el meu agraïment.

—Senyor —va fer, humilment, el bon comte de Barcelona.

—Lavar és aquell que acumula riqueses, el realment ric és el que se'n desprèn amb generositat; la grandesa dels homes rau a saber donar i saber rebre.

—El que vaig fer —li va dir el bon comte—, ho vaig fer perquè s'havia de fer, no per obtenir cap guany. No m'heu de donar res.

—No puc competir amb vós. No hi ha ningú més generós que aquell que arrisca la vida en defensa d'una causa justa i, al costat de la generositat que heu demostrat, jo, encara que us donés tot l'or del món, quedaria com un gos. Us prego, no obstant això, que accepteu la senyoria de la Provença i que governeu aquelles terres amb el

seny i la mesura amb què heu governat els vostres comtats.

Honrat i agraït per aquest atorgament, el bon comte de Barcelona va besar les mans de l'emperador i va renovar el seu jurament de fidelitat.